

D. JO. GEORG. DORSCHÆI
Dissertatio
DE
ORDINATIONE
ECCLESIAE
MINISTRORUM

Quam
PRÆSIDE
JO. FRIDERICO MAYERO, D.
S. Cæs. Maj. Comite Palatino, S. Reg. Maj. Suec. Consilia-
rio per Germaniæ Provincias Primario, Academiæ Regiæ Vice-
Cancellario, Consistorii Ecclesiastici Præside, S. Theol. Profess. Pri-
mario, Facultat. Theolog. Seniore, & h. t. Decano, ad D. Ni-
colai Pastore & Pomeraniæ Suecicæ, Rugiæque Super-
intendente Generali

ad d. 21. Nov. Anno 1707.

Hora 7. matutin.

defendet

ADAM. JOACHIM. EKHARDI,
Parchim. Meklenburg.

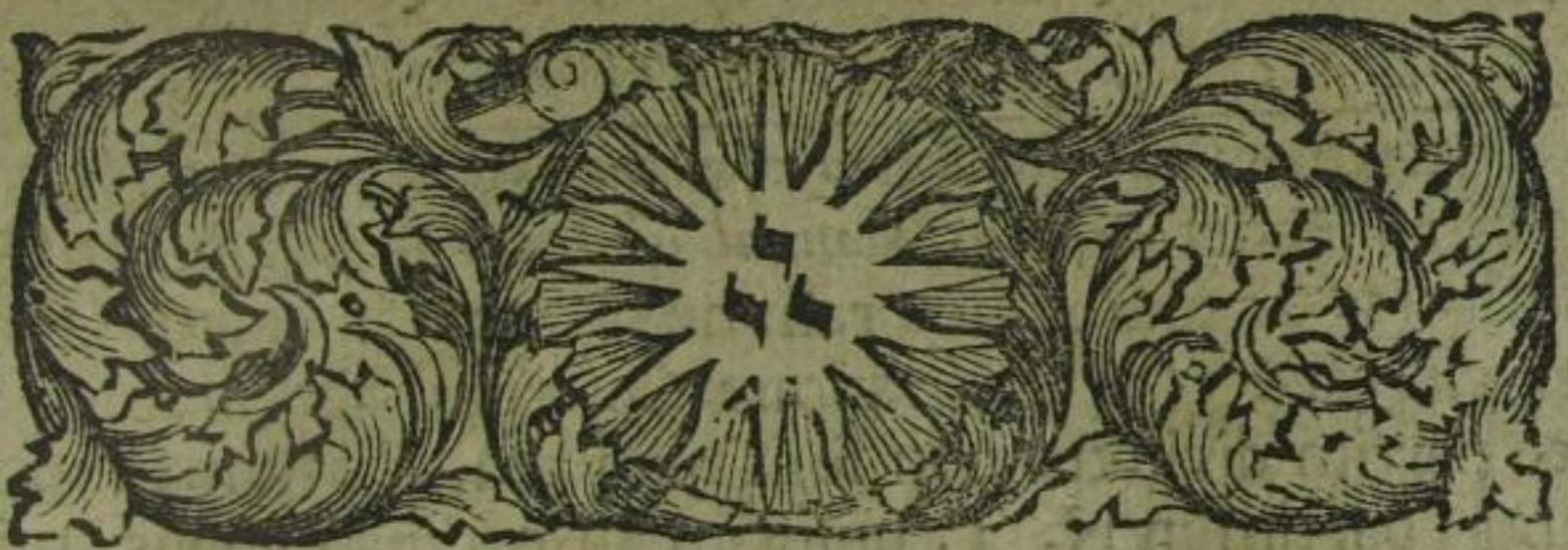

GRYPHISWALDIÆ,
TYPIS GEORG. HENR. ADOLPHI, Acad. Reg. Typogr.

Coll. diss. A
4, 61

F.I.D.-78. *M.W.H.*
CL. LXXIV. Gr.

Σὺν Θεῷ
DISPUTATIO
DE
ORDINATIONE MINISTRO-
RUM ECCLESIAE.

Ex. I. Tim. 4. v. 14.

Μὴ ἀμέλει τὰ ἔν σοι χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας, μετὰ
ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τὰ πρεσβυτερία.

§. I.

ordinationem, antiquam ecclesiæ Apostolicæ ceremoniam esse, videmus ex *Act. VI, 6. XIII, 3. I. Tim. IV, 14. V, 22. 2. Tim. I, 6.* Eamque adhibitam, propter utilissimos fines, quos in se complebitur. Hos recenset *Dn. D. Dietericus Anal. Evangel. festo S. Apostol. Andreæ, usu 4. p. 19.* Ut sit ordinatio (1)

Vocationis legitimæ publica testificatio. (2) Vocati ad ministerium solennis inauguratio. (3.) Vocati ad fidelitatem obligatio. (4) Ministri per preces ab ecclesia conjunctim DEO facta commendatio.

§. II.

Hæc ORDINATIO a Pontificiis miris modis vitiata est,

A 2

ut

ut videbimus: Purificationem aliquam externam esse præmittendam, suadet *Becanus Manual.* lib. I. cap. 12. §. 17. p. 349. Quæ constat (1) ex tonsura seu ratione pilorum in capite. (2) Habitum clericali. (3) Abdicatione Operum Servilium. Sed hæc partim divinitus non sunt mandata, sed humanitus inventa; partim in N. T. nusquam in ordinationibus ministrorum ecclesiæ adhibita. Reliqua quæ ordinationi ipsi Pontificii addunt in nostra tractatione obvenient.

§. III.

RASURA instituta est a Papa *Anacleto I.* teste, ex *Platina*, *Johanne Brenzio*, in vita *Anacleti*. Eum morem ab ethnicis Papam sumfisse, testis est *D. Nicol. Hunnius de Apostasia Rom. Eccles.* §. 57. p. 120. clarius probat §. 308. p. 499. seqq. Ceremonias rasuræ ridiculas describit *D. Heilbrunner in papatu acatholico* art. 16. cap. 8. p. 609. seq. eundemque indignum esse in imitatione probat *M. Reinecc. in Panoplia Tom. 4. cap. 20. pag. 298. col. 2.* Videatur de his *Polydor. Vergil. lib. 4. cap. 8. pag. 332. sqq.*

§. IV.

HABITUS CLERICALIS maximam partem petierunt Pontificii a Judaismo, nec multum a gentiliū vestibus distat. *Polydor. Vergil. lib. 4. de invent. cap. 7. pag. 329.* Unde liquido, inquit, apparet, pleraque omnia ab ipsis hebreis, uno vel altero modo sacerdotes nostros esse mutuatos, sicut illos, ab Ægyptiis principia sumfisse verisimile est &c. Nec vestitiū ullam sanctitatem attribuere possunt. *I. Petr. III, 3.* requirit a provectionibus ætate mulieribus κατασολὴν κοσμον μετὰ αἰδῆς καὶ πωφροσύνης V. 4. ἐν αὐθιδέξῳ τῷ περάσος, καὶ πορχίᾳ πνέυματος. Et hortatur viros religiosos, ut dent operam, quo interior corporis mundities exteriori vita sanctimoniae respondeat. *D. Brochmand. de Minister. Ecclesiast. cap. 2. quest.*

21.

21. Decorum vero est, propter distinctionem inter ministrum Ecclesiasticum & hominem politicum, ut certum vestimentigenus habeat, ad vitanda scandala. *D. Tarnov. lib. i. cap. 21. quest. 4. pag. 264.* Liber vero iste vestitus relinquitur, nec ab Apostolis certum aliquem præscriptum habemus.

ABDICATIONE OPERUM SERVILIU M

Pontificii opus non haberent, neque ut illud juramento confirmarent, necesse esset, absque abdicatione ulla servant hoc male feriati.

§. V.

Veram ordinationem, omnibus his ritibus ficitis carentem, describit Paulus, in textu græco authentico. Verba hæc sunt:

Μὴ αμέλει τῷ ἐν σοὶ χαρίσματος, οὐ ἐδόθη σοὶ διὰ προφητείας, μετὰ ἐπιφέσεως τῶν χειρῶν τῷ πρεσβύτερῳ.

Ne negligas donum, quod in te est, quod datum fuit tibi per prophetiam & per impositionem manuum presbyterii.

Lutherus.

Laß nicht aus der Acht die Gabe, die dir gegeben ist durch die Weissagung, mit Hand-Auflegung der Eltesten.

Editio quædam Norica, per Anton. Roburger, typis expressa, Anno 1483.

Nicht wölst verschmähen die Gnad, die in dir ist, die dir ist gegeben durch die Weissagung, mit Auflegung der Hand der Priesterschafft.

§. VI.

Membra Textus nostri hæc sunt. I. Hortatur Timotheum Paulus, ad faciendum graviter officium, cuius gratia sit Ephesi constitutus Episcopus: Designatus enim erat Ecclesiæ particularis Doctor. II. ratione sumta a causa finali, propter prophetiam. III. medium ponit, per quod ipsi

A 3

colla-

collatum sit χάρισμα: est manuum impositio. IV. Causa ministrans est presbyterium.

§. VII.

IN PRIMO MEMBRO complet Paulus admonitionem, cuius initium fecit I. Tim. I, 3. dicens: *Sicut rogavi, ut permaneres Eplesi, quum profisceret in Macedoniam, ut denunties quibusdam, ne diversam doctrinam doceant.* v. 4. *Ne attendant fabulis & genealogiis infinitis, que pottus questiones prabent, quam edificationem DEI, que est per fidem.* Hanc sanam doctrinam repetit sequentibus versibus *per caput 1. 2. & 3.* Et quod commendavit *cap. I. v. 18.* illud etiam jubet *cap. III. v. 14. 15.* *Hac tibi scribo, sperans, fore ut mox ad te veniam.* *Quod si tardavero, ut noris, quomodo oporteat in domo DEI versari.* Post insertas admonitiones de sana doctrina *cap. IV. v. 6.* *Hoc si subjeceris fratribus, bonus eris minister IESU Christi &c.* v. 7. *profanas & aniles fabulas rejice.* v. 11. *Hac denuncia & doce.* v. 12. *Nemo tuam juventutem contemnat.* v. 13. *Interim dum venio, intentus es to lectioni, exhortationi, doctrine,* & tandem v. 14. *Ne neglexeris donum, quod in Te est &c.* Eadem repetit v. 15. 16. *cap. V. v. 7. cap. VI. v. 10.*

§. VIII.

Hoc publice fieri voluit, quod v. 13. ἀναγνωστις vocabulum indicat. Ut probat D. Franzius de interpretatione *Scriptura Sacra orac. S. LXXXVI. ex Act. XIII. v. 15.* Post lectionem legis & Prophetarum, inquit, (nimirum in templo per Sabbathum factam ibid. v. 27.) miserunt principes Synagoga ad eos dicentes: *Viri fratres, si quis est in vobis sermo exhortationis ad plebem dicite.* Aderant in Synagoga Apostoli presentes ac forsitan vestitu, unde Apostolos illius temporis agnoscebant, itaque ad ipsos ibi presentes post publicam praelectionem miserunt, ipsis hoc obtulerunt & rogarunt, num post praelectionem publicam absolutam, aliquid

aliquid monere velint. Hæc ipse. Et notum est, Apostolos ordinasse, ut libri V. T. legerentur in ecclesia: ita scribit *Origenes super cap. XV. Iosua.* Et observavit *Bucerus in commentar. epist. ad Ephes.* omnes sacros libros intra anni spatum populo fuisse prælectos. Ut videmus 2. Cor. III. v. 15. De epistolis Apostolorum nemo dubitare debet, ut *Eph. III. v. 2. 3. 4. Coloss. IV. v. 16. 1. Thess. V. v. 27.* Cum ergo ostendisset Paulus Timotheo, in quibus sese gerere strenue debeat, quando ejus diligentiam, studium, & sedulitatem requirit, nimirum, ut Timotheus instet, in publica ecclesia prælegendo s. urgendo textus sacros, exhortando, docendo: sicut vero Paulus Timotheum exhortatur, ut sedulo attendat his tribus, ita oppositam segnitiem præcaveri jubet: sed curet de donis, quæ in ea sunt, eaque reverenter habeat, iisque recte utatur: Et his fretus aliena docentibus se opponat, nec hostibus cedat, sed meliora objiciat.

§. IX.

χάρισμα, quod in Timotheo esse perhibent nostra verba, quodque in manuum impositione accepisse dicitur, non est gratia sacramentalis ut *Thomæ in 4. dist. 25. quest. 21. art. 1.* scil. Evangelicæ remissionis peccatorum: sed ministerii ejusdemque gratus effectus, qui per metonymiam signi pro signato tribuitur impositioni manuum, non per se & in se, sed propter aliud per vota & preces. *D. Dieter. Anal. Evang. in fest. B. Andr. Apostoli us. 3. p. 19.* Ita Judam accepisse dicit ritum ordinationis & gratiam reconciliationis non habuisse. *D. Chemnit. Exam. Concil. Trident. de ordinat. ministror. cap. 3. p. 266.* Hoc donum ἀναπυγένιον jubetur Timotheus 2. Tim. I, 6.

§. X.

Fuit partim donum extraordinarium Spiritus S. Timotheo

motheo cœlesti benedictione commendatum, & augmen-
tum gratiæ & donorum, quibus ante illam inaugura-
tionem Timotheus fuit præditus, ut statuit *Dn. D. Egid. Hun-*
nius in comment. ad epist. 1. Timoth. I. v. 13. pag. 51. sqq. Ideoque
Paulus *2. Timoth. I. v. 6.* vult, ut illud voveat, & sospitam susci-
tet vivam flamمام a Spiritu Sancto in corde accensam,
latentem sub cineribus & favilla, quæ caro & satan suffo-
care conantur variis modis. Ad hoc χάρισμα venit etiam
illud, quod *1. Cor. XII. v. 28.* Apostolis concessum fuit, quod
etiam in primitiva Apostolicæ proxima ecclesia viguisse
probat *D. Gerhard. Tom. 6. art. de minist. eccl. cap. 5. sect. po-*
ster. §. 230. Hoc charisma fluit etiam in nostram ordinatio-
nem. *Mattb. XXIX. v. 20. Ephes. IV. v. 10. II. quando minister*
mittitur instinctu interno ardenti. *Marc. I. v. 12. Luc. IV. v. 1.*
Mattb. IV. v. 1. His annumeramus animosum & heroicum
Zelum, ardua pietatis negotia aggrediendi & perficiendi,
quale donum in Mose & aliis sanctis cernimus. *Exod. XXXII.*
v. 19. 20. Num. XXXII. v. 7. 8. Job. VII. v. 24.

§. XI.

Partim erat præclarum illud donum Spiritus S. quo
ad tractandas Scripturas instructus erat; erant quoque ne-
cessaria incrementa, quæ cœperunt in eo, cum per ordi-
nationem Apostolicam sacris initiaretur a Senioribus Ec-
clesiæ, ut statuit *D. Baldwin. comment. 1. Timoth. IV. p. 288. 291.*
Tale enim donum fuit, quo ea, quæ ad ministerium perti-
nent, recte fideliter & utiliter præstare & exequi possint,
qui legitime vocati *Mattb. X. 19. XXVIII. v. 20. Luc. XXI. v. 15.*
Io. XX. v. 22. Ut habet *Dn. D. Chemnit. Exam. Conc. Trid. cap.*
III. pag. 265. Multum vero facit ad χάρισμα excitandum δύ-
ναμις & ικανότης ad docendum alios *2. Timoth. II. v. 2.* quan-
do scil. eruditio conjuncta cum pietate & reliquis boni pa-
storis

istoris dotibus, in quibus usque a pueris Timotheus instru-
ctus fuit. Et propterea Paulus puram conscientiam ser-
vare jubet. *1. Timoth. VI. v. 12.* & in hoc quasi charismate ni-
ti. DEUS enim in nobis bonum opus cepit, *Pbil. I. 6.* Idem
operator in nobis velle & perficere pro suo beneplacito.
Pbil. II. v. 13. Ab illo enim solo est omnis donatio bona &
donum perfectum. *Jac. I. v. 17.* qui nos idoneos facit mini-
stros Novi Testamenti *2. Corinth. III. v. 6.*

§. XII.

Ad hoc requiritur etiam, ut minister linguas Christi
cruce signatas teneat, Philosophiam, sed sobriam, sciat, ut
tempore necessitatis adversus lupos & haereticos ad gre-
gem sibi commissum defendendum suscipiat & utilitate m
S. Scripturæ eruere sciat, quam Paulus *2. Timoth. III. v. 16.*
commendat. *D. Egid. Hunn. Tom. 3. col. 102.* Multo solidius &
rectius de sensu Scripturæ poterit statuere, qui vel medio-
crem notitiam harum linguarum habuerit, quam qui hoc
linguarum beneficio destitutus, ab interpretum translatio-
nibus, magna varietate inter se discrepantibus, pendet. De
Philosophia simile judicium ferimus: debemus enim scri-
pturam ἐπευνᾶν *Job. V. v. 39.* ὅρθοτομεῖν *2. Timoth. II. v. 15.* quod
absque Philosophiæ auxilio recte fieri vix poterit. Habet
enim organa investigationis imperatae *Matt. XXV. v. 24. sqq.*
Luc. XIX. v. 20. sqq. conf. *Act. XVII. v. 11.* *Cor. XII. v. 31. 2.*
Cor. VI. v. 1. 1. Timoth. IV. v. 15. III. v. 13. 2. Tim. I. v. 6.

§. XIII.

Prohibentur ergo illi a nimio usu postillarum, quibus
instar Calendarii perpetui utuntur, ut bene monet *B. Lu-*
therus Tom. 8. Jen. germ. f. 48. χάρισμα & ικανότητα non ha-
bent, alios docendi, ut requirit D. Paulus *1. Tim. III. 2. 2.*
Tim. II. 2. Tit. I. 5. Debet vero similis esse Timotheo,

B

de

de quo 2. Tim. III, 14. seqq. Maneto, inquit, in iis, quæ didicisti,
 & quæ tibi concreta sunt, sciens a quo didiceris: teque a puerō
 sacras literas novisse, quæ te possunt sapientem reddere ad salu-
 tem, quæ est in Christo Iesu. Excipimus vero expositiones
 textuum Biblicorum, quæ non omnino rejici possunt. Ita
 populus judaicus, distributo in certos classes V. Testamen-
 to, per totum annum illud legi curavit, quod sane non fi-
 ne explicatione aliqua adjuncta factum fuit, ut videmus
Act. VIII. v. 18. Dn. Gerb. Exeges. loc. I. de Scriptura S. §. 22.
pag. 41.

§. XIV.

Hoc charisma exercendum non alligatum est definiti-
 tæ ætati ministri ecclesiastici, quod Timotheo in ætate Ju-
 venili commendatum fuit 1. Timoth. IV, 12. ab Apostolo Paulo
 ad hoc electo. Licet constituat apud Polyd. Vergilium lib. 4. de-
 invent. cap. 8. p. 315. *Jus Canonic. dist. 77. can. 7. dist. 78. Can.*
1. Concil. Agathens. dist. 78. Can. 1. Concil. Neocæsariens. dist.
ead. Can. 5. more Levitarum vel 25. vel 30. annos requiri.
 Absque ulla necessitate. Sufficit ad nostrum ministerium
 peragendum sincera rerum divinarum cognitio, ad do-
 cendum judicii maturitas, una cum vita inculpata. Exem-
 plum esto Samuel 1. Sam. III, 10. Daniel, Dan. I, 30. Jeremias,
Jerem. I, 7. D. Balduin. in Comm. ad 1. Timoth. IV. Q. 2. pag.
298.

§. XV.

Per hoc DEUS efficax est: ut clare probat Scriptura
S. Es. LIII, II. Domine, quis credidit auditui nostro. Id Paulus
 explicat Rom. X, 16. 17. *Fidem venire ex auditu, auditum ex*
verbo Dei. Hoc charisma Paulus de se prædicat, quando
 Corinthios per Paulum, per Apollinem, tanquam mini-
 stros

stros credidisse. *1. Cor. III, 5.* afferit: *DEI sumus*, inquit, συνεργοὶ ν. 9. dantis per eorum plantationem ac rigationem, fidei fructificationem. Et huc Paulus *1. Cor. IV, v. 5.* provocat, quando de se dicit, quod genuerit Corinthios per Evangelium: *D. Tarnov. de Sanct. Minister. lib. I. cap. 3. pag. 19. sqq.* Quod sit ex ordinatione divina, uti bene *Dn. D. Giesenius contra Calvinism. disput. 19. tit. De quibusdam fidei articulis, quos Calviniani indirecte & secundario oppugnant p. 272. seq. contra Bezam resp. 2. ad act. p. 166. Grynæum de Eucharist. controversial. lib. 6. apb. 4.*

§. XVI.

MEMBRUM SECUNDUM est *ratio*, qua permovere intendit Timotheum Paulus, quam sumit a *causa finali*, ut ex verbis colligimus: ὁ ἐδόθη σοὶ διὰ προφῆτείας. Hic διὰ sumitur pro causa finali ut *Rom. IV, 25. VI, 4.* significat ad vel propter Prophetiam in h. l. Ita *Ebr. I, 9. διὰ τέσσαρον &c.* i. e. in hunc finem plenitudinem Spiritus S. accepisti, ut ea præstes, quæ in præcedentibus Psalmi XLV. verbis prædicantur. *D. Sal. Glassius P. 2. Philol. Sacr. lib. 3. tract. 6. Can. 9.* Ita sumi dicit *Pasor. Marc. II, 27. 1. Cor. IX, 23. Matth. XV, 3.* Finis enim charismatum Timotheo cœlitus datorum est Prophetia, h. e. explicatio rerum divinarum V. T. libris comprehensarum. Prophetæ enim vocantur in N. T. interpres librorum propheticorum & oraculorum, quibus N. T. beneficia comprehenduntur. *1. Cor. XII, 10. 28. Epbes. IV, 11.* Quod charisma tam extraordinario auxilio cœlesti ditatum fuit, ordinarium tamen adhuc relinquitur. Prophetiam, Prædictionem de Timotheo, egregio Ecclesiæ futuro organo, nonnulli interpretantur. *D. Hunnius comm. ad 1. Timoth. IV. Vel religiosa, inquit, ipsius aviae, Loidi, vel pientissime matri Eunice (quarum fides & sanctimonia celebratur 2. Timoth.*

motb. I.) vel alteri alicui, per Spiritum Sanctum de Timotheo significatum est, quam ille sit futurus eximus Evangelii praeco & organon electum DEI & strenuus miles IESU Christi. Et huc videtur respicere in *comment. ad 1. Cor. XII.* pag. 430. quando dicit, quod etiam dono prophetice valuerint in N. T. Apostoli (*1. Thess. II. 1. Timoth. IV. 2. Timoth. III. 2. Petr. II. 1. Job. II.*) & quidam alii *Act. II. & 20.* D. Balduinus per Prophetiam intelligit monita Seniorum, quibus, cum ordinaretur, ministerium ei fuit commissum, & quae ipsum instruebant, quænam dona, quæ virtutes in opere tam sancto requirentur.

S. XVII.

TERTIUM MEMBRUM est medium, quod est ἐπίθεσις τῶν χειρῶν, per quam olim ab Apostolis conferebantur miraculosa dona. *Matthæus Gothus in Syntagm. Theolog. lib. 3. stat. 3. loc. 6.* Ea usi sunt loco insufflationis Christi, indicantes: (1) Dari ministerio ritum liberum. (2) Dari discrimen quoddam inter Christi & Apostolorum vocationem. *D. Gerb. Tom. 6. art. de minist. eccles. cap. 3. sect. 12. §. 159. pag. 265.* Varie usurpata fuit manuum impositio in V. T.

1. In designatione vocationis Josuæ. *Num. XXVII, 18. Deut. XXXIV, 9.*

2. In destinatione sacrificorum ad cultum divinum. *Lev. I, 4.*

3. In consequenda divina gratia & benedictione, ut Jacob imponit manum pueris, quibus benedit. *Gen. XLVIII, 14.*

4. Levitæ imponebant manus iussu divino super Leuitas. *Num. VIII, 10. D. Chemnit. in Exam. Conc. Trident. P. 2. c. 3. de sacram. Ordinis p. 267.* In Noyo Testamento itidem varie

varie Apostolos usurpasse manuum impositionem, allegat
Becanus de vocat. ministror. lib. I. cap. 12. §. 29.

1. Ad sanandos ægrotos. *Marc. XVI, 18.*
2. Ad impertiendam benedictionem. *Mattb. XIX, 13.*
Marc. X, 16.

3. Ad felicem comprecationem. *Act. XIII, 3. 4.*
4. Ad Spiritum S. conferendum. *Act. VIII, 17. XIX, 6.*
5. Ad consequendum charisma in ordinatione ministerorum. 1. *Timothb. IV, 14.* 2. *Timothb. I, 6.* Ex his *Dn. D. Matthias in Syntagm. Theol. de minist. Ecclesiast. pag. 454.* triplicem colligit impositionem manuum : 1. *Oeconomicam.* 2. *Politicam.* 3. *Ecclesiasticam.*

§. XIIIX.

Fit etiam alicubi impositio manuum in promotione Doctorali, sed illa non eadem est cum ea, quæ fit in ordinatione.

1. *Promotio* fit vi potestatis imperialis (sec. Christianæ,) *Ordinatio* vi potestatis Ecclesiasticæ.
2. *Ordinatio* fit præsente ecclesia ; *Promotio* in Panegyri eruditorum.

3. *Promotus* renunciatur Doctor Theologicæ Facultatis ; *Ordinatus* vero pastor certæ alicujus ecclesiae.

4. Distincta sunt Doctorum & Pastorum officia. *Epbes. IV, II.*
5. *Promotio* fit autoritate Cancellarii ; *Ordinatio* a Presbytero 1. *Timothb. IV, 14.* per χειροτονίαν *Act. XIV, v. 23.* 2. *Cor. VIII, 19.* per ἐπιθεσίν τῶν χειρῶν, 1. *Timothb. IV, 14.* & per inaugurationem solennem ad certam ecclesiam. Clariss. noster *Gerhard. Tom. 6. de minister. eccl. cap. 3. sect. II. §. 138. D. Tarnov. lib. I. c. 25. Q. 6. pag. 376.*

§. XIX.

Pro χειροθεσίᾳ Ecclesiastici quandoque utuntur χειροτονία quia χειροθεσία ministerii præsupponit χειροτονίαν populi; Nam γεροτονίā significat. B 3 1. Per

1. Per suffragia eligere & quasi χειρας τείνειν vel attinacere, manus tendere vel attollere in signum suffragii.

2. Ordinarie inde nomen habet, quia manus extenduntur & imponuntur initiandis, quod probant LXX. interpp. Es. LVIII, 9. ponentes χειροτονειν pro אצבע שלה digitum mittere vel manus extendere. Utraque vox tam χειροθεσιας quam χειροτονias dupliciter accipitur. (1) SPECIALITER pro sola manuum impositione, sive ut loquitur Bellarmin. de sacram. Ordin. cap. 2. super caput ordinandi extensione. (2) GENERALITER pro toto ordinationis actu, quam præcipue preces presbyterii & Ecclesiæ sicut & jejunium præcedebant. Tremell. in not. ad Act. XIII, 3. lit. e. Actus vero hic, talia tanquam præcipuam sui partem in se complectitur. D. Gerhard. l. c. cap. 3. sect. 12. §. 142. p. 142.

§. XX.

Ritus χειροθεσιας a nostris adhibetur, 1. Ut persona Ecclesiæ publice designetur.

2. Ut vocatus de sua legitima vocatione certior reddatur.

3. Ut sit solennis testificatio in ecclesia, servatam esse electionis & vocationis formam divinitus præscriptam.

4. Ut significetur DEUM approbare vocationem, quæ fit voce ecclesiæ.

5. Ut oratio populi pro Pastore sit ardenter.

6. Ut admoneatur vocatus, se DEO esse consecratum & sacro officio quasi emancipatum.

7. Sciri potest hos ita initiatos, esse oneri ferendo pares judicatos.

8. Mores ordinandorum in tam seria actione serius emendari possunt.

9. Quantum Mercenarii a fidis pastoribus distent, admonentur.

10. Fanatici imperiti & superstitionis, ne sibi munus docendi adrogent, prohibentur & deterrentur.

II. Au-

ii. Auditores ad obsequium promptius exstimaluntur.

12. Ipsi ordinandi rationis coram tribunali Christi redendæ efficacius monentur.

13. Ad Exemplum Apostolorum & Ecclesiæ primitivæ. Paulo enim immediate vocato, Ananias imponit manus. *Act. IX, 17.* Si itaque factum est in eo, qui immediate vocatus, quanto magis id fieri debet in vocationibus mediatis.

14. In Scripturis passim a fidelibus, immo a Christo ipso, quamvis in aliis piis actionibus, adhibita celebratur. *Gen. XLVIII, 14. Num. XXVII, 18. Deut. XXXIV, v. 9. Marc. X, 16.*

§. XXI.

Impositio manuum non adhibetur, quasi ideo necessaria sit, ut sine ea substantia ordinationis imperfecta sit, ut *Bell. lib. I. de sacr. ordin. c. 9.* autumat, adhibetur ut ceremonia secundum quid necessaria, quæ jam temporis omitti vix potest, ut quæ tot annos adhibita fuit & suos usus habet. Igitur absolutæ necessitati opponimus *partim* defectum mandati & promissionis divinæ, quæ ex Scriptura proferri nequeunt: *partim* exemplum Christi, qui in Apostolorum alegatione hoc ritu non est usus; nec Apostoli eo usi sunt, ut simpliciter necessario; sed ut utili & decentissima gravitate plenissimo, a quo nemo se separare debet ibi, ubi ejus viget observatio, quem ob conformitatem ecclesiarum passim recipi pulcherrimum esset, licet Apostoli ejus necessitatem ecclesiis non imposuerint, ut putat *Dn. D. Chemnit. Exam. Concil. Trident. cap. 3. pag. 266. D. Tarnovius disp. de minist. ap. Lutheran. veritate §. 49.* Huc videtur respicere *Concilium Toletanum in Jur. Canonic. dist. 23. can. 15. 16.* quod Subdiaconis & Acoluthis denegat impositionem manus. Necessario vero adhibetur in ordinatione *effusio precum*, quæ ut sunt quasi manus donorum sanctificantium divinitus recipiendorum: ita etiam ministrantium, si in hac re fidelium institua.

instituatur συνθάνεται secundum voluntatem DEI. Matth. XIIIX, 19. Job. V, 14. XVI, 23. Mattb. IX, 38. Ita constat Apostolis & septuaginta discipulis, tum ante, tum post resurrectionem, a Christo datum fuisse charisma, absque impositione manuum, nec ab ipsa, ut effectus, dependet, sed potius precibus in χριστοτελείᾳ effusis tributum.

§. XXII.

Huic impositioni manuum adjungunt PONTIFICII unctionem. Eam esse ritum judaicum clarum est ex Polyd. Vergil. lib. 5. c. 3. p. 391. Cum Moses tabernaculum edificaret, fuit illi a Deo praeceptum, ut sacrum conficeret unguentum, quo ipsum opus una cum vasis, ac simul sacerdotes & reges perungiri possent, qui vocarentur ad sacerdotium vel regnum. Ita mos inolevit, ut hoc deinde modo tam reges quam sacerdotes consecrarentur. Et tradit Polyd. Vergil. l. c. eam ex Leviticis Ceremoniis in Christianismum revocasse Sylvestrum I. quem vixisse refert Onuphrius Panvinius in Chronologia Pap. A. 314. a Nativitate Christi, & Papam fuisse successione Trigesimum quartum. Bell. lib. de sacram. Ordin. c. 12. fateretur unctionem esse judaicam implicite. Non enim, inquit, Judaismus est, uti rebus, quibus utebantur Iudei, si id fiat, cum alia forma verborum & ritu, atque ad alium finem. At id non factum: Nihil enim videmus in istis detractum, sed purum renovatum judaismum: Et quidem cum vera unctionio ex mandato Dei usurpata sit, hæc nullum habet. Cum ergo Levitica omnia abrogata sint & non magis necessaria quam circumcisio, etiam non male unctionio removetur. Nec ea aliquem finem habet, cum Levitica instituta omnia finem suum sint consecuta. D. Chemnit. Exam. Concil. Trident. de sacram. ordin. cap. 4. Nulli ergo fines illi sunt, quos habere dicitur unctionio: Ut sit medium spiritualis & invisibilis unctionis, & ut ceremonia

monia sacramentalis, atque ideo fiat sub opinione necessitatis. Vide Dn. D. Gerhard. Tom. 6. c. 3. Sect. 6. §. 160. sqq.

§. XXIII.

Non est impositio manuum in ordinatione elementum quoddam visibile, constituenis sacramentum Novi Testamenti, ut impudens Paparum omnipotentia fingit, qua, quæ divinæ institutionis carent mandato, & Sacris Scripturis incognita sunt, in sacramento tamen loco haberidictatoria autoritate sanciverunt. Concil. Trident. sess. 23. can. 3. Si quis, scribit, ordinem, seu sacram Ordinationem non esse vere & proprie sacramentum a Christo Domino institutum, vel esse figuratum quoddam humanum, excogitatum a viris rerum ecclesiasticarum imperitis, aut esse tantum ritum quendam eligendi ministros verbi DEI, & sacramentorum anathema sit. Hujus sententiam pluribus probat Bellarminus de sacram. ordinis. lib. 1. cap. 2. sq. Quæ sufficienter refutata a Clarissimo nostro D. Gerardo Tom. 6. art. de minist. Ecclesiast. cap. 3. sect. 12. §. 140. sq. Nos ergo merito rejicimus absurdum hoc absurdissimum, propter has causas :

1. Quia impositio manuum est adiáΦορον.
2. Non uni Testamento propria.
3. Non est donum totius Ecclesiæ, sed solius ministerii.
4. Non habet annexam remissionem peccatorum.
5. Non est elementum a Christo institutum.

§. XXIV.

EFFECTUM harum ceremoniarum Pontificii (ut & in baptismo ac confirmatione) signum sed aliquod spirituale, quod animæ imprimatur, dicunt, idque characterem appellant. Bellarm. Tom. 3. Controv. lib. 2. de effect. sacram.

C

cap. 10.

cap. 19. sq. Coster. de sacram. ordinis cap. 17. pag. 526. Concil. Trident. sess. 7. Can. 9. Casp. Scioppius in prefat. Theoph. Sancta fidius pag. 1. Quod character sit figmentum sacris literis in cognitum, inde patet, quia de quæstione: *Quid sit?* Pontificii variant sententiis, vel rationes sufficientes adducere non possunt. Certe Gabr. Biel. lib. 4. sent. dist. 6. Q. 2. fatetur, *characteris positionem & affirmationem non ratione necessaria demonstrari, nec evidenti auctoritate probari.* Et iterum inquit: *Nomen character non est multum usitatum in scriptura, nec apud Originales scriptores.* Teste Bell. l.c. Gabriel dubitat, an ecclesia definierit, dari characterem. *Scotus*, ut Bellarminus allegat, in 4. sent. dist. 6. Q. 9. agnoscit, de charactere in sacris literis nulla extare testimonia, vel, ut Bellarmin. mentem eius explicat: *non posse probari ex aliquo manifesto scripture testimonio, vel etiam ex patribus.* Ita enim docet Job. Altensteig, Autor Lexici Theologici, voc. character, quod neque auctoritate Sacrae Scripturæ, neque S. Patrum originalia cogant ponere characterem. Nos interim non curamus, sive dicat præsumtuosum esse, negare characterem, Biel, sive ob ecclesiæ auctoritatem, credendum eum esse, *Scotus*, teste Bellarmino. Vide quæ D. Heilbrunner de eo differit in *Papæ acatholic. art. 16. cap. 6.*

§. XXV.

Ipse Bellarmin. de sacram. Ordin. cap. 20. pag. 78. fatetur, *non inveniri tot testimonia & tam expressa de charactere, ut inveniuntur de gratia.* Item: *Veram rationem Sacramenti non posse sine charactere consistere, quorum illud ut verissimum est, ita libenter acceptamus.* Et si Bellarminus intentem suam explicaret, plenius ipse fateretur forsan, in Scripturis de charactere nulla omnino testimonia reperiri. Sane id videmus in Bellarminianis illis de cordinationibus, non allegationibus,

nibus, quas corrasit. Prius ergo ipsi inter se conveniant, cumque suis transigant, & hunc characterem ex Scripturis demonstrent, antequam anathematis sui fulmen in nos conjiciant.

§. XXVI.

CAUSA MINISTRANS est Presbyterium, quod significat totum collegium Presbyterorum h. e. Ecclesiae ministrorum & seniorum, per quorum χειροτονίαν ordinabant pastores. In græca versione V. T. πρεσβύτερος 1. IN GENERE accipitur pro eo, qui ætate est senior, ac respondet hebræo ἐπί Gen. XXVII, v. 1. Zach. VIII, v. 4. Ita accipitur in N. T. Job. VIII, v. 9. 1. Timoth. V. v. 1. 2. IN SPECIE pro senioribus h. e. gubernatoribus populi Israëlitici. Sic LXX. illi viri honorati ac prudentes, quas Moses in politiæ Israëliticæ gubernatione sibi adjunxit Num. II, v. 24. vocantur Seniores: Inde in historia evangelica Sacerdotibus, Phariseis, & Scribis passim conjunguntur Seniores populi. Matth. XXI, v. 23. XXVI, v. 3. Assessores Synedrii Matth. XV, v. 3. Marc. VII, v. 3. 3. PROPERIE ministri ecclesiæ dicuntur Seniores, quia vel senili prudentia alios antecellere debent, ac quia plerumque ex Senioribus deligebantur. *Dn. D. Balduin. in comment. ep. 1. Timoth. IV, pag. 290.* ait, ministros ecclesiæ ideo Presbyteros dici, quod iste ordo hominum senili honore atque prudentia dignus sit. Non vero propter decrepitam senectutem & canitatem corporis: sed propter sapientiam ita nominantur Episcopi. *Ita in Jure Canonic. dist. 85. can. 6. Anacletus Epist. 2. ad Episcop. Italiae. dist. ead. can. 8. Siricius Papa Hieronio Tarragonensi Episcopo epist. 1. can. 11.*

§. XXVII.

In Ecclesia duplex fuit Presbyterorum officium: 1. Timoth. V, v. 17. Presbyteri, qui bene præsunt, duplii honore digni

C 2

funt,

sunt, maxime qui laborant in verbo. Quidam prætabant Ecclesiæ suam operam docendo ac publice concionando, tanquam ordinarii ministri verbi. *Act. XIII.*, v. 23. Ubi Apostoli per singulas ecclesias constituunt presbyteros *Tit. I.* v. 15. *Jac. V.*, v. 14. Quidam erant ἡγεμόνες, qui una cum Doctribus Ecclesiam gubernabant & curauit doctrinæ ac religionis habebant. De quibus *Act. XVI.* v. 2. *I. Timoth. V.*, v. 17. *D. Hunnius in enarrat. I. Tim. V.* pag. 197. *Tremell. in not. ad Ep. I. Timoth. V.*, v. 17. lit. u. *D. Chemnitius in exam. Concil. Trident. de sacram. Ordin. cap. 2.* pag. m. 261. Communiter in Ecclesia dicuntur Presbyteri, Doctores, Pastores; Presbyteri vero in Ecclesia catholica Episcopi. Paulus ecclesiæ Ephesinæ Presbyteros vocat Episcopos *Act. XX.*, 28. Episcoporum nomine Presbyteros intelligit *Phil. I.*, v. 1. Quas virtutes in Episcopo requirit, easdem in Presbyteris spectandas esse docet. *I. Timoth. III.*, v. 1. Titus in Creta constituere debet Presbyteros *Tit. I.*, v. 5. quos ipsos v. 7. vocat Episcopos. Falso ergo *Lessius confid. 9. rat. 2.* interpretatur cœtum episcoporum, Presbyterium. Idem *Bellarmin. lib. 4. de not. Eccles. cap. 8.* *D. Nicol. Hunnius de Romanæ Ecclesiæ Apostasia* §. 112. pag. 147. sq. §. 757. pag. 1282. sq. Ita *2. Timoth. I.*, v. 6. Paulus scribebat: admoneo te, ut exsuscites gratiam DEI, quæ in te est per impositionem manuum mearum. Ita Paulus se Presbyterio non excludit, licet Episcopali frueretur dignitate: nam Apostolatus est Episcopatus *Act. I.*, v. 20. *D. Balduin. in comment. ad I. Timoth. IV.* pag. 290. Hieronymus ad cap. I. ep. ad Tit. p. 5. ut est in Jure canon. dist. 95. cap. 5. Ita scribit: olim idem erat Presbyter, qui & Episcopus. Et antequam Diaboli instigatu, studia in religione fierent & diceretur in populis, ego sum Pauli, ego Apollo, ego autem Cepha, communi presbyterorum concilio Ecclesiæ gubernabantur. Postquam vero unusquisque eos, quos baptizaverat, suos putabat esse, non Christi, in toto orbe decretum est, ut unus

unus de Presbyteris electus superponeretur ceteris, ad quem omnis ecclesia pertininet, & schismatum semina tollerentur. &c. idem habetur dist. 6. cap. 4. sacros ordines dicimus diaconatum & Presbyteriatum. Hos siquidem solos primitiva legitur habuisse ecclesia: Ita sanxit Innocentius III. decret. lib. tit. 14. cap. 9. His consenit Lombard. lib. 4. dist. 24. Georg. Casander. conf. cathol. art. 14. p. 131. Presbyteris, Episcopis recte conjunguntur diaconi, uti refert Bellarmin. de sacram. Ordin. lib. 1. cap. 6. pag. 47. qui & ordinantur manus impositionem, i. e. simili ceremonia, qua Episcopi & Presbyteri, pari potestate praediti, ut ait idem l. c. Lorinus in Act. VI. v. 3. p. 523. Fac. I, 6. ex concilio Aquisgranensi diaconorum originem refert ad electionem diaconorum. Horum vestigiis si diaconi papales insisterent, nihil haberemus, quod de ipsis conqueri possemus.

S. XXVIII.

His ordinibus Pontificii non sunt contenti, sed *septem* fingunt, quos adeo extollunt, ut eos sacramenti nomine insignire non erubescant.

1. Contra Scripturam, unde ne quicquam probare possunt.

2. Ipsimet Pontificii de numero horum ordinum non consentiunt; quod satis liquet e Scrutinio Sacerdotali Fab. Incarnati P. 1. tract. 2. cap. de sacr. ordinis, ubi dicitur, secundum Magistrum esse septem ordines: canonistas autem tenere, quod sint novem. Ut nimirum septem illis accedat prima tonsura, & ordo Episcopalis: Alii exclusa tonsura Archi-Episcopatum ordinibus annumerant. Cardinalium ordo 10. constituet, cuius Johannes VIII. in constitutione de Cardinalium ordine apud Baron. anno 882. §. 8. fundationem & officium habet. Polyd. Vergil. lib. 4. cap. 9. pag. 337. & syq. Qui non pertinet ad presbyterium contra Bellarminum & Beccanum,

C 3

quia

quia non facit ea, quæ Presbyterum aportent: Ab his omnibus ordinibus rejiciendus est Papa, aut novum ordinem constituet.

§. XXIX.

De *EPISCOPATU* valde dubitamus cum *Bellarmin. lib. I de sacr. ordin. cap. 5. pag. 45.* Et quia *lib. I. pag. 56.* episcopalem characterem, ait, majorem esse presbyteriali: Episcopatum ad Presbyteratum non referre potest. Probatur hoc ex actionibus Episcoporum, qui seculares sunt & politici: ideo *Pontifex Gregorius dist. 39. can. 1.* secularium negotiorum imperitos, ait, non in episcopos ordinandos esse: & voluit *Leo Papa dist. 18. can. 4.* ut Episcopalia gubernacula non nisi majoribus populis & frequentioribus civitatibus præsideant *can. 3.* Episcopus non ad modicam civitatem, sed ad honorabilem urbem titulandus & denominandus est: ne vilescat nomen Episcopi. Olim judicabatur ab Episcopo alienum, causis secularibus occupari. *Dist. 88. can. 4. 5. 6. 7.* Et in *Concilio Agathensi anno 506.* a cognitione caesarum secularium arcebatur. *Caus. II. Quest. I. cap. 47.* Sed veri Episcopi non distinguuntur a Presbyteris, ut bene sentit *Bellarmin. lib. I. de Cleric. cap. 14. sqq. Stapleton. relect. Qu. 3. art. 3. pag. 198. sq.* Officium veri Episcopi erat:

I. Legere & docere verbum DEI. *dist. 25. c. 2.* audire Episcopum attentius oportet, & ab ipso suscipere doctrinam fidei. *Concil Chalcedon. dist. 88. cap. 6.* decernit: Episcopus lectioni & orationi & verbi DEI prædicationi tantummodo vacet.

II. Ægrotos visitare. *dist. 95. can. 3.*

III. Schismatum semina tollere *dist. 95. can. 5. Bell. lib. I. de cler. c. 14. p. 195.* dicit, officium baptizandi, Eucharistiam Laicis præbendi, præcipue officium prædicandi proprium

prium Episcoporum esse. Hodie ne unum esse, qui talia faciat, praxis demonstrat. Idem prolixe docet in *admonitione ad Episcopum Theanensem*, nepotem suum, *controvers. 3.*

§. XXX.

PRESBITERIS Pontificii supremum quendam gradum consecrant, propter fictum eorum sacerdotium, quando eos in ordinatione potestatem accipere, sacramentum N. T. visibile offerendi, nobis persuadere volunt. Ita *Concil. Trident. Sess. 7. Can. 1.* Hanc vanam Sacerdotis gloriam jactitat *Gebriel Biel super Canon. Missæ lect.* 2. 3. 4. quod Sacrificulus gloriari possit: *Qui creavit me (si fas est dicere) dedit mibi creare se: Et qui creavit me sine me, creatur mediante me.* Ita Sacrificulus non solum est missifex, sed etiam Christifex, & est Christi creator, quod detestabile.

(1) Christus nunquam Sacerdotes consecravit, qui pro peccatis vivorum & mortuorum sacrificium N. T. offerrent, neque ab Apostolis illi successores electi fuerunt.

(2) Solius Scripturæ est, de sacrificio aliquo celebrando nos informare, quæ *Ps. CXIX, 105.* est lucernæ, illuminans oculos nostros ad plenam scientiam divinorum, quibus & annexum est N. T. sacrificium.

(3) Nec Patres ex lumine naturæ sacrificarunt, ut nonnullis Pontificiis placet. *Pererius in Genes. IV, v. 2. n. 13. p. 233.* ait, potuisse Abelem cognovisse, sibi sacrificandum, ex Patre Adamo, qui id a DEO doctus, itidem filios suos docuerat.

(4) Sacrificia cœlesti igne comburebantur, alias gratitu-

titudinis nomine indigna judicabantur. *D. Dorsch. in Mysaria Missæ c. 1. §. 2. 13. 17.*

(5) Fuerunt typi, qui complementum suum afferunt sunt. *Dan. IX, v. 27. Matth. XI, v. 13. Col. II, v. 14. 17. Act. XV, v. 6. 10. Dieteric. art. de decalog. §. 10. D. Heilbrunner, Papat. Acatol. artic. 8. 9. 16. cap. 2.* Neque Paulo & Barnabæ *Act. XIII, v. 2.* per impositionem manus, collatum fuit opus sacrificandi, ut ostendit *Dn. Dorschæus in Mysaria Missæ cap 7. §. 14. pag. 232.* quando per impositionem manus, officium Liturgias ipsis est commissum. Quod vero hic eliguntur, illud fit, ut Evangelii opus, diu ante inceptum, continuarent: sicut videmus ea opera, quæ ante segregationem fecerunt, respondere illis, quæ post fecerunt.

§. XXXI.

DIACONATVM non esse Sacramentum, confitetur ipse Bellarm. de sacram. ordin. lib. 1. cap. 6. dicens: *ordinationem Diaconorum esse sacramentum, non certum est ex fide; patet, quia id non potest evidenter deduci ex verbo DEI scripto vel tradito: Neque extat ulla Ecclesie de hac re expressa determinatio.* De **SUBDIACONATU** Bellarmino minor certitudo est, quam de diaconatu. *I. c. cap. 7. de quo, uti dixi, nulla est, cui fidem dare possemus.* Novus est plane & sacer factus a Pontificibus: ut habet Durandus lib. 2. cap. 8. §. 1. *Ordo Subdiaconorum sacer hodie secundum Innocentium III. reputatur.* Extra, de etatis & qualitis ordinibus, & a multis: siquidem Subdiaconi Nathineorum vices in Ecclesia representant. De quibus in Esdra legitur, quod David dederat Nathineos ad ministeria Levitarum, unde grace παροδιάκονοι dicuntur: quia preceptis & officiis Levitarum subjacent & eis ministrant. Quod vero

vero Pontificibus, non competit potestas constituendi,
supra dictum est.

§. XXXII.

MINORES ORDINES Ecclesiae primitivæ ignoti fuerunt, ideo Pontificii ridiculi sunt, dum sine verbo DEI, *ostiariis claves, lectoribus librum, Exorcistis* formulas exorcismorum, *acoluthis cereos & urcelum*, tanquam ceremonias tradunt, quibus arcana virtus Spiritus S. adesse dicitur, quo nomine sacramenti nomen mereantur. *Bellarmin. ipse l. c. cap. 8. p. si.* quid faciat nescit. Minus probabile esse dicit, quod Sacraenta sint, quam de subdiaconatu, qui per se figmentum papale. Frustra quærunt principium ex V. T. ut legimus in *Jure Canonico dist. 21. prælog. Bellarmin. lib. 1. de Cleric. cap. 14. Polyd. Vergil. l. 4. cap. 7. pag. 327.* Romani Pontifices Hebraeorum sicuti institutum, primi omnium sacris quibusdam initiare ceperunt ostiarios, seu janitores, lectores, exorcizatores, acoluthos, subdiaconos, diaconos, b.e. Levitas, quo numero septem ipsi Apostoli delegerunt Presbyteros & Episcopos, quo sic per gradus ad sacerdotium unusquisque promovetur. Vid. Durandi Rational. lib. 2. cap. 1. sqq.

§. XXXIII.

Ratione εὐταξίας ordines in Ecclesia non rejicimus, modo sint juxta ordinationem divinam instituti, quos DEUS diversis donis exornavit. *Ephes. IV. v. 11.* Et diversos gradus Paulus testatur *1. Cor. XII. v. 29.* Gradum bonum ut acquirat hortatur Timotheum *1. Tim. III. v. 13.* Ita gradum observavit ecclesia Hierosolymitana *Aet. VI. v. 24.* quando diaconis incumbere dicit, præter ministerium Evangelii & administrationem sacramentorum; quæ officia

D

alias

alias ipsis imposita fuerunt, pauperum curam sibi ab ecclesia demandatam habere: sed tamen & necessariis donis instructi esse debent *1. Timoth. III, 1. sqq. Tit. I. v. 5. sqq. 1. Timoth. V. v. 7.* Interea notandum, Diaconos hodiernos non idem officium cum Diaconis in Ecclesia Apostolica habere, ut videmus *Act. VI. v. 1. sqq.* Novum enim & peculiare munus illis impositum fuit, ut ministrarent mensis, praeserrent aerario Ecclesiae.

§. XXXIV.

PRESBYTEROS sive pastores, quoad spiritualem potestatem pares judicamus Episcopis & Superintendentiis. Hi propter ordinem conservandum regiminis & autoritatis prærogativam habent: qui ubi non est, ibi est confusio, quam sequitur ruina. Paulus *1. Cor. III. v. 6.* Summus Apostolus in Ecclesia habebatur & se Ecclesiam Corinthiorum *plantasse* scribit; Apollinem, jacto fundamento, *rigasse*, sc. auxisse credulorum numerum & tamen se præferri reliquis prohibet. Itaque *1. Cor. IV. v. 1.* Omnes Presbyteros, ministros Christi judicandos esse mandat. Quod vero *2. Cor. XII. v. 11.* se extulit, fecit propter calumniam obtrectatorum suorum, ipsum in contemptum apud Corinthios adducere volentium: demonstrat igitur recte, se in nulla re inferiorem esse reliquis Apostolis. *D. Tarnovius de SS. ministerio lib. 1. cap. 4. pag. 35.* Adducamus Petrum, qui haud minimus inter Apostolos se *1. Petr. V, 1. συμπρεσβύτερον* dicit: quod bene *Tremell. in not. ad 1. Epist. Petr. V. v. 1.* collegam interpretatur. *Dn. D. Lutherus* exponit *Mit-Eltesten.* Sicut ab Apostolis nulla præeminencia, ratione ministerii indicatur, quasi hic & ille majorem potestatem dispensandi divina haberet concessam. *Act. VII.*

v. 17.

v. 17. Paulus vocat eos presbyteros, quos v. 28. nominat Episcopos Ecclesiæ. Eosque jubet, ποιμαίνειν, pascere Ecclesiam DEI. D. Meyfard. in *suscitabulo clericor. præfat.* Bre-
viter idem distinguit, in *prodromo Elucidarii Theolog. cent. I.*
dist. 6. pag. 18. inter quantitatem potestatis ; quod substan-
tialia attinet ministerii, habent eandem in usurpatione clau-
vium potestatem, & graviter errant Pontificii, qui cer-
tos gradus Episcopis reservant & certos ipsi Papæ : &
quantitatem donorum ; Ita Timotheus Ecclesiæ Pastor
non modo, sed etiam inspector constitutus fuit *I. Tim. V.*
v. 9. qui accusationes adversus presbyteros audiret, testi-
monia cognosceret, & sententiam ferret. Factum, vel
propter dona, omnibus Pastoribus & Apostolis commu-
nia, sc. Sacramentorum administrationem & donum faci-
endi miracula, ferendi martyria & singularem δεινότητα,
flectendi corda per verbum *Act. II. v. 37. cap. XVI. v. 5.* vel
propter dona specialia, ut eloquentia, dexteritas agendi,
personæ externa majestas & politica prudentia : unde duo
illi Apostoli dicebantur filii tonitru. *Marc. III. v. 19.* Hæc
dona divina quia sunt diversa, officiorum etiam inducunt
diversitatem. Prærogativa ergo, quam ex diversarum
Ecclesiarum institutis habet Superintendens præ reliquis
Pastoribus vel Diaconis, consistit in his :

1. Curam habere ærarii Ecclesiastici, quæ cura Pau-
li tempore penes Episcopos fuit *Gal. II. v. 10. I. Cor. XVI.*
v. 1.

2. Pastores constituere & ordinare.

3. In vitam Pastorum inquirere.

4. Decidere causas Ecclesiasticas *I. Tim. V. v. 19. seqq.*

Tit. I. v. 5. seq. Quo alicubi referuntur aliquæ causæ ma-

D 2

trimo-

rimoniales vel componendæ lites inter conjuges exortæ.

§. XXXV.

Bonum est, si Episcopi & Superintendentes, alios ordinantes, ante ordinati sint, quam ordinent, & si commode & sine scandalo fieri posset, non esse ordinationem a non ordinato, nisi vel extraordinaria vocatione, vel alia compensatione, ritum ordinationis supplente, accipiendoam, ipsa ἐνχηροσύνῃ & τάξις I. Cor. XIV. v. 40. docet. Conf. Phil. III. v. 17. Vide apud Dedecknum vol. I. decisionum de minist. Eccles. censuram in hanc quæstionem Facultatis Theolog. Rostochianæ num. 5. pag. 490.

I. Si vero absque scandalo minister Ecclesiæ non ordinatus ordinare potest, nihil obstat, quo minus id cum consensu eorum, quorum interest, fieri possit. Nam si substantialia omnia ministerii concessa habet, cur ei extrinsecum & ceremoniale denegaretur, quale est ordinatio?

II. Nullum præceptum habemus, non ordinatum alteri non manum imponere debere.

III. Nec Scriptura vituperat eos, qui ab Apostolis, habita ante probatione, sine ordinatione sunt electi & emissi, qui libere ordinationem in aliorum inauguratione usurparunt. Et propterea ordinatio a non ordinato facta, non est reiterabilis ac irrita; quod ex eo patet:

Quia i. ordinationis ritus indifferens est, & ab Ecclesia constitutum est, ut Episcopus ritum ordinationis peragat.

2. Quia

2. Quia persona ordinans, Ecclesiæ nomine ordinat: quæ ordinatio est actus totius Ecclesiæ: *Act. XVI. v. 23.* *Mattb. XVI. v. 9.* cui enim data est vocatio, eidem data est etiam ordinatio: toti Ecclesiæ data est vocatio: *Matth. XIIIX. v. 17.* *D. Winckelmann. de jur. vocand. ministr. in Disput. I. Tom. 3. Gies. thes. 37.* sic ut per Episcopum, nomine, jure, suffragio, autoritate, consensu, approbatione, adeoque etiam conjunctis precibus, totius Ecclesiæ executio fiat.

3. Veritas & certitudo non ab ordinatione, sed vocatione pendet. *Clar. Dn. D. Gerhard. in Hodeget. catbol. cap. 9. §. 257. & seq.* *Dn. D. Gerhard. Tom. 6. de minist. Ecclesiast. cap. 3. §. 154.*

Numerus ordinantium arbitrarius est: parum enim refert, sive quis a multis, sive a paucis ministris Ecclesiæ ordinatus sit; in re enim indifferenti, libere si ecclesia agat, non peccat. *Ex Nicæna synodi decreto, dist. 46. can. 1.* præcipitur, quod *Episcopi ab omnibus, qui in provincia sua sunt, ordinari debeant, si vero hoc difficile fuerit, vel urgente necessitate, vel itineris longitudine, tres Episcopi debeant in unum congregari.* Nec vitiosa est ordinatio, quæ fit ab uno, modo reliqui, qui de eo testari debent, & quorum interest, consentiant. *Dist. 46. can. 2.*

§. XXXVI.

Hoc de Ministro Ordinante. *Ministrum ordinandum* quod spectat, dicimus, eum, qui ante bene scit secare verbum DEI

1. A populo *vel* nominari. Ita *Johann. Lorinus Jesuit.* in *comment. in libr. Num. cap. XVI, 24.* in fin. ex canonibus ostendit, olim invitæ plebi non fuisse datum Episcopum; *vel* mitti a ministerio.

D 3

2. Vo-

2. Vocatum examinari, in doctrinæ puritate, donorum celebritate, vitæ probitate. *Baldinus de casib. conscient.* in lib. 4. can. 5. cas. 3.

3. Examinatum a magistratu superiori comprobari. *Dn. Reinking. de regim. seculari & Ecclesiast. lib. 3. class. 1. cap. 6. §. 16.*

4. Per impositionem manuum ordinari *D. Chemnit. L. c. part. 3. pag. 327.*

§. XXXVII.

Non ille ordinandus est, qui nondum vocatus est, ad certum aliquem locum.

1. Quia ordinatio est vocationis declaratio.

2. Ordinatio est testificatio de personæ dignitate ad colatum officium *I. Timoth. V. v. 22.*

3. Minister ordinandus est ad certum aliquem locum. At loca non donorum paritatem requirunt, de quibus non constat ordinandi an sufficient ad ea peragenda.

4. Ordinandus potest ante corrumpi, vel per negligenciam, vel per conversationem cum hæreticis, quam vocabitur: Itaque *jus canonicum* concludit *dist. 70. can. 2. Irritat ordinatio sine titulo.*

5. Preces, quæ impositioni manuum adjunguntur, frustra fiunt.

6. Probatur ex vocationis absoluta necessitate; tum ratione præcepti, tum ratione ordinis; quorum illud negat *Smalcianus contra D. Franzium in refut. disput. 4. posterioris, quæ est de ordine Ecclesiastico ad §. 100. pag. 377.* Rejiciuntur falsi Prophetæ sese ingerentes in officium publicum. *Jer. XIV. v. 14. Cap. XXIII. v. 21. Cap. XXVII. v. 9. 14. 15. In primis propter τάξιν Apostolicam Act. XX. v. 28. Rom. X. v. 15.*

v. 15. Ephes. IV. v. 11. I. Petr. V. v. 3. D. Tarnovius de SS.
Ministerio lib. I. cap. 8. p. 75. seq. Docuere quidem aliqui
non vocati; sed

1. vel extraordinarie.
2. vel privatim, non publice.

3. Quivis potest prædicare virtutes DEI, sed non pa-
scere gregem Christi. 1. Petr. V, 2. Huc referimus mulie-
res, quæ docuere; MIRIAM Exod. XV, 20. 21. DEBORA Jud.
IV, 4. & cap. V, 1. HULDA 2. Reg. XXII, 14. ANNA Luc. II, 36. 38.
PRISCILLA Act. XVI, 28. In Ecclesia vero corrupta loco
ordinariæ vocationis esse potest vocatio ad Christianismum
& χάρισμα divinitus concessum & ad serviendum proxi-
mo in periculo animæ obligatio: in primis tempore publi-
carum persecutionum, etiam absque ordinatione idoneo
licet alios docere atque in casu necessitatis sacramenta ad-
ministrare.

§. XXXVIII.

EXAMEN necessario ante ordinationem **INSTITUENDUM** esse dicimus; præsertim in heterodoxo, ut tota Ec-
clesia certior reddatur de donis & sinceritate, ut doctrinæ,
ita vitæ hominis ad S. ministerium vocati, teste Paulo 1. Tim.
V. v. 22. Qui vero deprehenditur in examine, non habere
sufficientem Christianæ religionis notitiam, non ordinan-
dus est, nisi ex prægnante causa, potest vero ipsi spatium
concedi, ad ea, quæ non tenet, haurienda, sed tamen rur-
sus se examini sistat: debet esse δεδακτος & ἐχων το μυστηριον της
πιστος. 1. Timoth. III. v. 9. Distinguendum est interim inter
Ecclesiam constituendam & constitutam: In constituenda
Ecclesia possunt etiam recipi, qui sunt αδιδακτοι; possunt ta-
men

men fundamenta religionis, librorum piorum beneficio, proponere & mysteria dispensare; quod factum est tempore Lutheri, in magna eruditorum virorum penuria. In hac non conceditur.

§. XXXIX.

Si minister Ecclesiae in officio S. positus in hæresin prolabitur & removetur ab officio, postea si recipiscat, & ad pristinum officium s. ad aliud vocetur, non omnino necessarium, ut reiteretur ordinatio: potest adhiberi quidem *χειροθεσία* receptionis ad demonstrandam populo pœnitentiam: sed non *χειροθεσία* ordinationis Ecclesiasticæ. Nam communicata ordinatione, benedictio per hæresin ex parte DEI non ita aboletur, ut ejus iteratione opus sit, propter divinarum promissionum applicatarum perpetuam ex parte DEI firmitatem *Rom. III. v. 3.* quæ firmitas non servatur propter illum sed propter alios potissimum, etsi omnis Judæorum cœtus sit *ἀπίστος*, ex parte tamen DEI *πίστις* manet. Quo respicit *Augustinus Tom. 7. lib. 5. de Baptismo cap. 23.* in fine, cum ita loquitur: *Manus impositio, si non adhiberetur, ab heresi venienti, tanquam extra omnem culpam esse judicaretur. Propter charitatis autem copulationem, quod est maximum donum Spiritus S. sine quo non valet ad salutem, quæcunque alia sancta in homine fuerint; manus hereticis correctis imponatur.* Si vero minister in Ecclesia heterodoxa ordinatus vocatur, ut, mutata prius sententia, ad munus docendi, in Ecclesia orthodoxa, iterato ordinetur, recte statuit *Facultas Theolog. Rostochiensis: Dedeckens vol. I. Thesaur. concil. & decis. de vocat. ministr. num. 8. p. 495. seq.* Tantum abest, ut quis, salva conscientia, a Pontificiis, ordinacionem petere possit, in statu Ecclesiæ jam perfecto.

i. Quia

1. Quia non convenimus in omnibus articulis fidei, cum moneat D. Paulus *1. Timoth. VI. v. 5.* abscedendum esse ab iis, hominibus mente corruptis, & qui privati sunt veritate.
2. Fictum est sacrificium, ad quod peragendum Clerici in sacerdotes ordinantur.
3. Fictæ sunt ceremoniæ, ut unctio & rasura &c.
4. Figmentum est, in ordinatione characterem imprimi.
5. Neminem admittunt, nisi abnegata prius religione Lutherana; *Lutherus art. 10. Smalcald. pag. 3.* si Episcopi suo officio recte fungerentur, & curam Ecclesie, & Evangelii gererent, posset illis nomine charitatis & tranquillitatis, non ex necessitate, permitti, ut nos & nostros concionatores ordinarent & confirmarent, bac tamen conditione, ut seponerentur omnes larva, præstigia, deliramenta & spectra, pompæ ethnicae &c.

§. XL.

Injusta quoque ex causa ab Ecclesiastico ministerio repellitur, qui duxit uxorem, & ordinatione indignus aestimatur: juxta illa Pauli verba *1. Timoth. III, 2. Tit. I. v. 6. 1. Cor. VII, v. 2. Ebr. XIII, v. 4.* Quibus adstipulatur Paphnicius: Honorabiles confessus nuptias & castitatem esse, dicens, cum propria conjugi concubitum, svasitque concilio, ne tallem poneret legem &c. Ejus sententiam Synodus laudavit. *Jur. canon. dist. 31. can. 12.* Hinc recte decretum Gratiani rejicitur *dist. 26. can. 3. dist. 82. can. 2. it. Syrici ead. dist. can. 3.* ubi conjugium sacerdotum & procreatio liberorum, crimen dicitur, ideoque ad sacra minime admittendos uxoratos esse censet: quia scriptum fit: *sancti estote, quoniam ego sanctus sum:* item, qui sunt in carne, DEO placere non

E

pos-

possunt; Ridiculum proponit ex innocentio Gratianus: *cum ipsi sacerdotes, inquit, templum & vasa Domini, sacrarium Spiritus & esse debeant & dici, indignum eos est cubilibus & lasciviis deservire.* Quasi viri Laici uxorati non possent esse sancti, templum & vasa Domini: Et hoc si non esset, omnis Laicus uxoratus cœlo excluderetur.

§. XLI.

Ordinantur ergo ministri ad Ecclesiam specialem, qui non habent eam potestatem, quam habuerunt Apostoli, quorum vocatio extendit se in omnem terram. Nam Doctores, Pastores, Presbyteri & Episcopi vocantur ad certas Ecclesias, nec absolutam habent potestatem docendi in omnibus Ecclesiis. Sic *Act. XIV. v. 22.* Presbyteri constituuntur per singulas Ecclesias, & *Tit. I. v. 5.* Titus relictus est Cretæ, ut κατὰ πόλιν constituant Ecclesias: & propter specialem vocationem, nullus habet potestatem docendi in aliis Ecclesiis. *D. Chemnit. L. C. pag. 328. seq.* Proinde quisque sibi caveat, ne deserat Ecclesiam, cui jure est devinctus vel propter mandatum divinum *1. Cor. VII. v. 17. & 20. Luc. IX. v. 6. Apoc. II. v. 10.* vel propter praestitum iuramentum, quo se Ecclesiæ devinxit: Ita *MOSI, PROPHETIIS, APOSTOLIS, ire, quo voluerunt, sine Spiritu Sancti ductu, non licebat. Exod. IV. v. 10. JEREMIAE Jer. I. v. 7. IONAÆ Jon. I. v. 4. Rom. I. v. 13. 2. Cor. I. v. 15.* Interim jus vocationis extraordinarium manet DEI, extrudentis in vineam suam operarios, *Matth. VIII. v. 38.* et transferentis eos, quo libet, *Act. XVI. v. 9. Jerem. X. v. 23.* Nec vocatione mediata tollitur, quando persona digna in alium transfertur locum, exigente Ecclesia: sed tamen id fiat cum dimissione Patroni & Ecclesiæ.

Πορσ-

πορισματικός loco

Quæritur:

I. An Lutherus in Ecclesia Pontificia ordinatus,
fuerit verus & legitimus minister
Ecclesiae?

Affirmatur.

Legitime vocatus est Lutherus & ordinatus ad docendam Ecclesiam. Est enim hoc omnis legitimæ vocationis objectum. Accessit post, votati a D E O adhibitio ad purgandam eam ab istis inquinamentis papalibus. Ideo aliquid ordinarium agnoscimus in ejus vocatione & votati administratione.

I. Vocatus & ordinatus fuit Presbyter ab Episcopo. Ejus vocatione fuit vera, & licet aliquo defectu laborasset, non tamen irrita fuisset. Nam talis etiam vocatione facit, ut inde expectari possit donorum divinorum dispensatio, nisi concordia & repugnantia intercidatur. De ordinatione, quoad rem vera, nemo certo dubitare potest: quamvis enim ritibus superstitionis vitiata fuerit, non tamen est irrita. Nam observantur a Pontificiis

1. Impositio manuum & preces.

2. Ordinatio perficitur nomine Ecclesiae, quæ licet corrupta, ordinatio tamen adhuc quoad substantialia incorrupta mansit, & ordinatio ab Ecclesia, ut Ecclesia est, non ut corrupta, proficiscitur.

3. Impura ministri religio non tollit potestatem spiritualem Ecclesiae concessam, ut sunt docere, reformare, sacramenta administrare, corruptum in Ecclesia restaurare.

rare. Et recte *B. Lutherus art. Smalkald. 10.* ait, quod ipsorum si. ministrorum impiorum culpa, non sit deferenda Ecclesia. Vide *D. Dorsch. Hodeget. Cathol. cap. 9. D. Gerhard. Tom. 6. cap. 3. §. 156.* Distinguendum ergo Christianum ab Anti-christiano.

II. Vocatus & designatus fuit Lutherus Professor, cuius officium fuit, puram doctrinam docere. Igitur hoc officio fretus, reformationis opus suscepit. *Caspar. Scoppius in Astrolog. Ecclesiast. contr. 9. §. 36. pag. 156.* inquit, *Monebus eo, quod clericus est, vel Professor, habet officium docendi & pascendi.* Nemo igitur fictum quoddam docere debet, sed illud ad veritatis normam examinare.

III. Loco ordinationis fuit etiam Luthero promotio Doctoralis; *D. Diet. Anal. Evang. in Fest. B. Andr. Apostoli usu 3. pag. 17.* cum ex Cæsarea & Pontifica autoritate insignia & privilegia doctoralia in Theologia consequeretur: quæ promotio doctoralis.

1. Eum obligabat totum terrarum orbem in fide periclitantem juvandi. *Dn. D. Tarnovius de minist. Eccles. lib. 1. cap. 25. quæst. 6. pag. 376.*

2. Non solum Bibliorum codicis expositio ipsi fideliter demandata fuit, sed & publice sese obstrinxit, quod velit adhærere veritati, & hæreticos, ut & omnes verbo DEI & Ecclesiæ resistentes, convincere. Quod juramentum a Lutheru præstitum, eum non obligat, quoad ea, quæ seculi vitio connexa sunt: sed obligat, quoad intentionem principalem, promovendi gloriam DEI & Ecclesiæ commodum. Et falsum est, quod *Becanus in Manual. lib. 4. cap. 14. §. 4. pag. 700.* scribit: Lutherum solum jurasse, eam doctrinam se defensurum, quæ tunc usu fuerat recepta. Nam vi juramenti, quo DEI gloria & illucescenti veritati primo obstri-

obstrictus, obligavit se, quod velit puram ab impura fejungere, uti clarum est. *D. Dorsch. ad Exod. cap. 4. disp. 1. pag. 10. seq.* Distinguendum est ergo inter id, quod fit ex ordinantis hominis intentione, & id, quod fluit ex disponentis DEI directione; Lutherus, quando ordinatus sacerdos & promotus in Doctorem fuit, Facultatem reformandarum Ecclesiarum accepit, non ex ordinantis hominis intentione, sed DEI disponentis directione & evidenti emergentium negotiorum interpretatione. Extraordinaria fuit ejus excitatio ad revelandum & excidendum Anti-Christum. *Luth. Tom. 2. Germ. Jenens. fol. 135. a.* GOTT hatte mir (inquit) einen frölichen Geist gegeben, der ließ sich stürmen, und gab nichts auf ihre Lügen und Frevel. Et probant hoc in Luthero

i. Excellentia & singularia dona, data ad purgandam Ecclesiam.

2. Animus ejus heroicus & in periculis maximis imperterritus.

3. Felix prædicationis Evangelicæ successus. Quamvis ergo in Lutheri vocatione, qua primum sacris curis admotus fuit, nihil extraordinarii habeatur, tamen multum in persona & excellentia donorum fuit, quod ex DEI voluntate ampliabat ita vocationis terminos, ut solium papale aggressus, tantum perfecerit solo calamo, quantum Imperatores & Reges potentissimi non potuerunt magnis exercitibus.

II. An Papa sit ordinarius minister & totius Ecclesiæ Superintendens?

Negatur.

Nimium adscendit Papa, & se supra omnes ordines, cùjuscunque status, extollit, ut omnium Pontificiorum scripta testantur. Unum atque alterum videbimus. *Bulla Clementis VI.* & ex ea *anton. Florent. part. 3. Tit. 22. cap. 6.* dicit: Papa tantam habet potestatem, tum in purgatorio, tum in inferis, ut quantum quantum velit animarum numerum, beare & confessim in cœlis & beatorum sedibus collocare poscit. *Bellarmin. lib. 2. de V. D. cap. 8. 9. 10. lib. 2. de purgatorio cap. 16.* Indulgientiae non modo vivos, sed etiam mortuos juvant. *Jus Can. dist. 96. Can 7.* ita ait: Satis ostenditur, a seculari potestate nec ligari prorsus, nec solvi Pontificem posse, quem constat a pio Principe Constantino DEUM appellatum: cum, nec DEUM posse ab hominibus judicari, manifestum sit. *Bellarmin. lib. 2. de V. D. cap. 8. 9. 10.* attribuit papæ potestatem canonizandi libros: & DEO similem facit papam *lib. 3. de Pontif. Roman. cap. 23. pag. 304. lit. C.* Constituit papa, ordinem Sacramentum esse; cum tamen ipsi Pontificii fateantur, DEI esse, sacramenta instituere. *Bellarmino. Lib. de sacram. in gen. cap. 23. in princip. pag. 41. lib. 1. de Sacramento baptismi. cap. 20. in princip. pag. 120. lib. 2. de eff. sacram. cap. 24. pag. 48. lit. H.* Sibi papa interpretationem Scripturæ attribuit. *Bellarmino. lib. 3. de interpr. cap. 3. p. 57. lit. A.* Quæ soli DEO competit. *Bellarmino. lib. 4. de notis Eccl. cap. 12. pag. 82. lit. C.* Et horrendum est, quod asserit *Jus Can. dist. 82. cap. 5. Presbyter. Bellarmino. lib. 3. de Pontif. Rom. cap. 14.* Papam dispensare, aliquando contra Apostolum.

Taceo

Taceo ea horrenda omnia, quæ *Protestatio multiplicis nullitatis contra Brutum Fulmen Sixti V.* recenset per totum tractatum. Omnia recensere piget; hæc annotasse sufficiat. Vide plura, & quæ absurdæ exinde sequantur, apud *D. Meyfart. in fuscitab. Cleric. de Pontif. Rom. cap. 4.* Nos exinde concludimus, eum nec ordinarium Ecclesiæ ministrum, nec totius Ecclesiæ Superintendentem esse, sed Anti-Christum. *2. Thess. II. v. 4.*

Definitio ordinationis, quæ addenda est, esto talis: *ORDINATIO* est *ceremonia, qua legitime vocatus a Patre spirituali ad publicum Ecclesiæ officium inauguratur, cum manuum impositione, additisque Ecclesiæ precibus, ut habeatur pro presbytero.*

D. IO.

D. JO. FRID. MAYER,
Suo
ADAMO IOACH. EKHARDI,
PARCHIM MEKLENB.
S. P. D.

DORSCHÆI, Summorum in Ecclesiæ meritorum Theologi, dum dissertationem auro contra pretiosiorem de **ORDINATIONE MINISTRO-**
RUM ECCLESIAE, ab interitu afferere, illamque aduersus doctissimos Antagonistas, ex Cathedra mecum defendere, in animo habes, *Dilectissime Ekhardi*, non possum non, publico testimonio tuum confirmare institutum. Hoc enim unicum ad laudum tuarum cumulum restabat, qui, quoad apud nos vixisti, ita vixisti, ut & pietatis & diligentiae exemplum, virtutes tuas, celebrante universo Patrum Academiæ Ordine, commilitonibus dares. Serves amabo hunc animum, & metam, quam Tibi proposuisti, opinione tua citius tenebis. Id quod pro singulari meo in Te studio & auguror & animitus voveo. Vale, Fili *dilectissime*, divinæ gratiæ multum commendatus. *Scribebam in Musæo d. 19. Novembr. Anno 1707.*

Coll. diss. A. 74, misc. 61